

Siatkowski, Janusz

Skład Towarzystwa Naukowego Warszawskiego : (kadencja 2001-2003) : Wspomnienia pośmiertne : Franciszek Sławski (1916-2001)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 64, 48-50

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

skonstruowane pod względem formalnym, ale przy tym zajmujące i niezadko okraszone celnymi dowcipami. Profesor uczył nie tylko studentów i doktorantów, ale poprzez prowadzenie seminariów także współpracowników. W istocie seminaria te były cyklami monograficznych wykładów, które z dużym nakładem pracy przygotowywał Profesor. To właśnie podczas takich seminariów, przy kawie i herbacie serwowanej przez Profesora, w oparach dymu papierosowego (niestety, Profesor był namiętym palaczem) najlepiej można było poznać prawdziwe oblicze szefa. Był on niezwykle pracowity, otwarty na nowe idee, a przede wszystkim dowcipny.

Warto podkreślić, że Profesor interesował się muzyką (sam grał na fortepianie) i literaturą. Czytanie literatury w języku francuskim i angielskim, szczególnie kryminałów, było też Jego sposobem na pogłębienie znajomości języków, które aktualnie przyswajał. Znał ponadto biegle niemiecki i rosyjski.

W pamięci jego licznych wychowanków i współpracowników Profesor pozostanie jako Autorytet naukowy, jako Osoba wymagająca i powszechnie szanowana.

Krzysztof Arczewski

FRANCISZEK SŁAWSKI (1916–2001)

W dniu 19 stycznia 2001 zmarł w Krakowie w wieku 85 lat Franciszek Sławski, wybitny sławista polski, emerytowany profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk, członek czynny Polskiej Akademii Umiejętności, członek Austriackiej i Bułgarskiej Akademii Nauk, doktor honoris causa Uniwersytetów w Sofii i w Łodzi.

Urodził się 13 maja 1916 r. w Kopyńcyczach koło Tarnopola w rodzinie nauczycielskiej. Po ukończeniu gimnazjum w Trembowli w 1934 r. rozpoczął studia slawistyczne i polonistyczne w Uniwersytecie Jagiellońskim, z którym związał się na całe życie. W latach 1934–1937 studiował pod kierunkiem takich wybitnych profesorów krakowskich, jak Kazimierz Nitsch, Tadeusz Lehr-Splawiński, Mieczysław Małecki i Stanisław Pigoń. Jako student trzeciego roku uzyskał dwuletnie stypendium na studia w Bułgarii. Pobyt ten w latach 1937–1938 zdecydował o jednym z jego kierunków badań naukowych – nad językiem bułgarskim i nad pozostałymi językami południowosłowiańskimi.

W 1939 r. obronił w Krakowie pracę magisterską, a w 1943 r. na tajnym Uniwersytecie Jagiellońskim uzyskał stopień doktora na podstawie napisanej w czasie studiów w Bułgarii pracy *Miejsce enklityki odmiernej w dziejach języka bułgarskiego*. Habilitował się w r. 1947 na podstawie rozprawy „Oboczność ą:u w językach słowiańskich”. Uzyskane w tej pracy wyniki referował już w czasie wojny w 1944 r. na konspiracyjnym posiedzeniu PAU.

Od 1949 r. kierował Zakładem Filologii Południowosłowiańskiej w Katedrze Filologii Słowiańskiej UJ, a od 1969 r. był kierownikiem tej Katedry. W latach 1974–1986 pełnił funkcję dyrektora Instytutu Filologii Słowiańskiej UJ. Jednocześnie przez wiele lat kierował Pracownią Słownika Prasłowiańskiego w Zakładzie Słowianoznawstwa (dziś: Instytucie Slawistyki) PAN. W latach 1956–1958 był prodziekanem, a w latach 1966–1969 dziekanem Wydziału Filologicznego UJ. Przez wiele lat był delegatem Wydziału Filologicznego do Senatu.

W 1954 r. został profesorem nadzwyczajnym, a 10 lat później profesorem zwyczajnym. W 1969 r. został wybrany na członka korespondenta PAN, a w roku 1980 r. na członka rzeczywistego. Został też członkiem czynnym PAU. W 1994 r. został wybrany na członka zwyczajnego TNW.

Dorobek naukowy Profesora Sławskiego liczy kilkaset pozycji, w tym kilkanaście książek, obejmujących szeroką tematykę ogólnosłowiańską. Do najważniejszych należą jego prace dotyczące słownictwa słowiańskiego, jego etymologii i rekonstrukcji zasobu leksyki prasłowiańskiej. Sprawami tymi interesował się przez całe życie, poczynając od debiutu naukowego, jakim był artykuł *Kubek, kubel i stpol. kębtać* (1937). Ważnym etapem w tych badaniach była wspomniana wyżej rozprawa habilitacyjna. Ogłosił liczne artykuły i rozprawy o poszczególnych wyrazach słowiańskich oraz prace metodologiczne dotyczące badań etymologicznych nad słownictwem polskim i słowiańskim. Głównym jego dziełem z tego zakresu jest pięciotomowy *Słownik etymologiczny języka polskiego* (doprowadzony do końca litery ł), charakteryzujący się uwzględnieniem ogromnej literatury naukowej oraz bogatego materiału historycznego i gwarowego polskiego i słowiańskiego. Słownik ten wywarł wielki wpływ na nowsze słowniki etymologiczne innych języków słowiańskich. Drugim szczególnie ważnym przedsięwzięciem z tego nurtu są prace nad *Słownikiem prasłowiańskim* podjęte z inicjatywy T. Lehra-Spławińskiego. Sławski jako główny współautor i redaktor tej publikacji, opracowywanej pod jego kierunkiem przez zespół Zakładu Słowianoznawstwa (dziś: Instytutu Slawistyki PAN) wypracował koncepcję tego dzieła oraz ustalił zasady i metody rekonstrukcji słownictwa prasłowiańskiego i jego semantyki. Słownik ten, publikowany od 1974 r., stanowi niewątpliwie jedno z największych

osiągnięć slawistyki polskiej. Ważnym elementem tej publikacji jest opracowana przez Profesora Sławskiego obszerna i cenna rozprawa *Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego*, ogłoszona w trzech pierwszych tomach Słownika, stanowiąca syntezę jego wcześniejszych opracowań tej tematyki. Z bogatego dorobku naukowego Profesora należy wymienić jeszcze dwa nurty: liczne prace z zakresu językoznawstwa południowosłowiańskiego, a zwłaszcza bułgarskiego oraz prace dotyczące języka starosłowiańskiego. Pierwsze z nich łączą się z pracą pedagogiczną Profesora, zapoczątkowaną jeszcze w czasie okupacji. Należą tu podręczniki uniwersyteckie, jak *Gramatyka języka bułgarskiego* (1953, 1962), *Podręczny słownik bułgarsko-polski* (1963, 1987), *Języki południowosłowiańskie* (1954 w zbiorowej pracy *Przegląd i charakterystyka języków słowiańskich*), *Zarys dialektologii południowosłowiańskiej* (1962), a także wiele rozpraw i artykułów o językach południowosłowiańskich. Drugie dotyczy słownictwa starosłowiańskiego m.in. w takich zabytkach, jak np. księga Sawy czy Kodeks Assemaniego. Należy jeszcze wspomnieć o obszernym opracowaniu języków słowiańskich w dziele zbiorowym *Języki indoeuropejskie*, 1988.

Profesor Sławski jako wykładowca uniwersytecki wykształcił całe pokolenie slawistów. Jego uczniowie zajmują dziś kierownicze stanowiska w uniwersytetach polskich i w Polskiej Akademii Nauk.

Janusz Siatkowski

ADAM MORECKI

(1929–2001)

Adam Morecki urodził się dnia 5 września 1929 roku w Krakowie, gdzie w 1951 roku ukończył studia na Wydziale Elektromechanicznym Akademii Górniczo-Hutniczej (AGH). Już podczas studiów, w roku 1949 został asystentem w Katedrze Mechaniki i Wytrzymałości. W latach 1952–1955 odbył studia doktoranckie w Instytucie Górniczym w Moskwie i na podstawie rozprawy pt. „Badanie procesów hamowania i wybór racjonalnego hamulca maszyn wyciągowych” uzyskał stopień kandydata (doktora) nauk technicznych. W 1955 roku otrzymał skierowanie do pracy w Politechnice Warszawskiej, gdzie